

Metody a nástroje pro podporu žáků ohrožených předčasným odchodem ze školy

Zlín 2015

ÚVOD

Statistický úřad EU Eurostat udává, že téměř 14 % mladých lidí v Evropské unii opouští střední školu předčasně. Více než polovina z nich pak nemůže najít práci. Podle šetření Odboru školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Zlínského kraje předčasně opouští střední školy ve Zlínském kraji 8,5 % mladých lidí.

Zlínský kraj realizuje ve spolupráci s Krajskou pedagogicko-psychologickou poradnou a ZDVPP Zlín mezinárodní projekt zaměřený na prevenci předčasného opuštění školní docházky u žákyň a žáků středních odborných škol. Do projektu jsou zapojeny další 4 země (Irsko, Maďarsko, Španělsko a Velká Británie), které spolupracují na pilotním testování nástroje umožňujícího včasnou identifikaci žákyně/žáka, která/ý vykazuje riziko odchodu ze školy před jejím úspěšným ukončením a rovněž dává výchovným poradkyním a poradcům ve školách možnost včas a efektivně zasáhnout ve prospěch takto ohroženého žáka.

Projekt jsme nazvali Safe Arrival (Bezpečný příjezd), protože chceme mladé lidi (žáky středních odborných škol) bezpečně dopravit do zaměstnání nebo do dalšího, vyššího stupně vzdělávání. Rizika spojená s předčasným odchodem ze školy jsou závažná: mladí lidé s nízkým vzděláním jsou více ohroženi nezaměstnaností nebo pracují na špatně placených místech a jejich další kariérní postup je nepravděpodobný. Nedostatečná kvalifikace může vést k nízké kvalitě života, kriminalitě či užívání drog.

Poradenský nástroj Safe Arrival byl již úspěšně testován ve Velké Británii, v městském obvodu Sandwell. Tento nástroj za rok svého užívání zaznamenal úspěch v podobě snížení počtu nezaměstnaných mladých lidí v daném městském obvodu o 3 %. Článek prokazující validitu nástroje vyšel v časopise britské psychologické společnosti (The British Psychological Society 2012), bude vydána také publikace.

Prvním krokem je identifikace ohrožených žáků. Na ni navazují samotné intervence. Autoři poradenského nástroje doporučují k intervencím využít již existující možnosti (jako jsou školní psychologové, výchovní poradci, metodici prevence, on-line poradenské aplikace, poradenská zařízení a instituce, NNO, linky důvěry, Střediska výchovné péče). Zdůrazňují, že intervence nemusí být nutně spojena s daným rizikovým faktorem (někdy stačí ve škole vytvořit atmosféru přijetí a respektu k ohroženému žákovi).

Na dalších stránkách naleznete, kromě návodu na zjištění výskytu rizikových faktorů, také přehled možných nástrojů a postupů, které lze následně využít k intervencím. Naší snahou je nabídnout vám inspirativní náměty. Nejde tedy o taxativní výčet toho, co nutně musíte při práci s ohroženými žáky aplikovat. Věříme, že se vám podaří nalézt úspěšná opatření a že vám naše malá publikace bude užitečná.

Martina Němcová
Gabriela Vojtěšková
Eva Zemčíková

I. ZJIŠTĚNÍ VÝSKYTU RIZIKOVÝCH FAKTORŮ

Jedním z cílů projektu Safe Arrival bylo vytvoření poradenského nástroje uzpůsobeného podmínkám ve Zlínském kraji.

Ve spolupráci s několika školami proto bylo realizováno výzkumné šetření, na jehož základě byly definovány tři nejrizikovější faktory, které vedou k předčasnému odchodu žáků ze vzdělávacího procesu. Jedná se o **špatný prospěch, špatnou školní atmosféru a rizikové chování**. U jednotlivých žáků sledujeme výskyt těchto faktorů, identifikujeme potenciálně ohrožené žáky a včas zahajujeme vhodné intervence.

Uživatelé nástroje mají k dispozici přehlednou tabulku, do které zapisují zjištěné údaje (1-rizikový faktor zjištěn, 0-rizikový faktor neprokázán), ty jsou pak automaticky vyhodnoceny.

Podle dosaženého skóre žáky dělíme do tří skupin, námi navržené rozdělení je následující:

1. nejrizikovější skupina žáci s celkovým součtem 40 a víc bodů, u těchto žáků bychom měli začít s intervencemi co nejdříve;
2. skupina cca 20 bodů a výše;
3. skupina nejméně rizikových pod 20 bodů, nejsou nutná žádná zvláštní opatření.

Hranice mezi skupinami je však možné dle potřeby a individuálních výsledků na dané škole upravovat (např. pokud je skupina žáků, kteří dosáhli 40 bodů příliš velká, hranici pro zařazení do nejrizikovější skupiny můžeme zvýšit, vše se odvíjí také od možností školy zajistit potřebné intervence pro tak velkou skupinu dětí).

Informace o prospěchu žáka a jeho rizikovém chování je možné zjistit ze školní matriky, případně rozhovorem s třídním učitelem či metodikem prevence.

Špatným prospěchem pro naše účely rozumíme žáky s podprůměrnými známkami.

Jako příklad rizikového chování můžeme uvést užívání návykových látek, krádeže, lhaní, záškoláctví, šikana, agresivní chování, vandalismus, různé formy závislostí a další.

Třetí faktor, školní atmosféru, měříme pomocí dotazníku KLIT. Jedná se o volně dostupný dotazník českého původu, jeho administrace i vyhodnocení je snadné, časově nenáročné a mohou jej používat i neproškolení pracovníci. Jeho součástí jsou orientační normy pro českou populaci.

Dotazník KLIT sleduje tři oblasti:

1. SUPKT – *suportivní klima*, žáci popisují vztahy ke třídě a mezi spolužáky, míru kooperace a soudržnosti
2. MOTNŠV – *motivaci k negativnímu školnímu výkonu*, žáci popisují míru svého zájmu (nezájmu) o školu, tendenci nevynikat, vyhýbat se neúspěchům, nevěřit si
3. SEPROS – *sebeprosazení* představuje tendenci k jisté individualizaci výkonu, ale i spoléhání na sebe, nižší míru kooperace, touhu vyniknout, jednat účinně

Po sečtení hodnot u příslušných odpovědí dané oblasti **obdržíme hrubý skór**, ten pak **převédeme na steny dle norem**.

Pro naše účely dále dané steny skórujeme 1 či 0 a to následovně:

Oblast klimatu třídy	sten		sten	
SUPKT	1-4 (tj. nízká kooperace, malá soudržnost třídy)	1	5-10	0
MOTNŠV	1-6	0	7-10 (nezájem o školu, nesnaží se podat dobrý výkon, být úspěšný)	1
SEPROS	1-4 (spoléhá se na ostatní, nemá touhu vyniknout, prosadit se)	1	5-10	0

Pokud žák obdrží ve všech třech či dvou libovolných oblastech skór 1, pak jej zapíšeme do hodnoticí tabulky jako rizikový faktor.

U ostatních studentů doplníme 0, tedy tento rizikový faktor u nich nebyl prokázán.

Dotazník K-L-I-T najdete v příloze č. 1 této publikace.

Více informací o dotazníku K-L-I-T je k dispozici [na stránkách Portálu primární prevence Praha](#).

II. INTERVENCE (PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ)

Předčasný odchod ze studia se odehrává jako proces, nikoli jako jednorázový akt. Je možné jej rozdělit do několika fází:

1. **Existence rizikových faktorů** – první úvahy o odchodu.
2. **Eskalace rizikových faktorů** – pravidelně se opakující nebo vyskytující se problém v životě žáka, který již ohrožuje žáka ve fungování v systému školy.
3. **Úvahy o odchodu** – zvažování odchodu nabírá konkrétnější rozměry.
4. **Rozhodnutí.**
5. **Akce** – uskutečnění odchodu.
6. **Nesení důsledků** – konfrontace s důsledky aktu předčasného odchodu.
7. **Reflexe** – hodnocení výhod a nevýhod realizovaného odchodu ze současné perspektivy, zaujímání aktivního postoje ke svému činu.

Předčasným odchodům je nutné předcházet, ohrožené žáky aktivně vyhledávat a posléze jim nabídnout vhodná řešení jejich problému. Nabízíme stručný výčet preventivních opatření realizovatelných v rámci středních škol. Důležité je včasné zachycení problémů žáka, kde je nutná intervence poradenských pracovníků školy (**výchovný poradce, školní psycholog, metodik prevence, třídní učitel - ve spolupráci s ostatními pedagogy a vedením školy**).

Preventivní opatření ve školách bývají zpravidla členěna na prevenci primární, sekundární a terciární. Pro zdárný průběh těchto aktivit je podstatný podporující přístup vedení školy.

A) Primárně preventivní aktivity

V rámci školy jsou to všechny konkrétní činnosti, které jsou realizovány v systému školy bez evidentního „podezření“ na existenci problémů. Mohou být realizovány jak u konkrétního žáka, tak v třídní skupině. Cílem je působení na žáka či třídu se záměrem ozdravení prostředí, vztahů v něm, posílení individuality žáka.

Klíčovou etapou vzhledem k předčasným odchodům je zajisté správná volba střední školy či oboru a poté nástup do 1. ročníku spojený s úspěšnou adaptací.

Přehled možných primárně preventivních opatření zaměřených na snižování míry předčasných odchodů žáků ze středních škol:

- **den otevřených dveří** – informace o škole, organizaci školy, o jednotlivých oborech;
- **přijímací pohovor** – seznámit žáka se zvláštnostmi studia vybraného oboru a s náplní jednotlivých předmětů. Upozornit na nejčastější problémy, se kterými se žáci 1. ročníků setkávají, podat informace o škole, požadavcích školy na žáka. Zjistit motivaci žáka ke

studiu. Individuální setkání výchovného poradce s rodiči a budoucími žáky školy v rámci přijímacího řízení. Nabídka možnosti bezplatné konzultace s učiteli v případě, že žákovi budou chybět některé znalosti ze základní školy. Jsou získány také informace o SVP žáka, příp. se projedná systém individuálního vzdělávání;

- **přípravné kurzy** pro žáky 8. a 9. ročníků – kurz pro žáky základních škol, který je zaměřen na stěžejní vyučovací předmět daného oboru;
- **příprava** na přijímací zkoušky v prostředí střední školy (testy nanečisto, prodloužení zkuškového období);
- **studijní soustředění** před přijímacími zkouškami;
- navázat **spolupráci se základními školami** – především s výchovnými/kariérovými poradci, aby informovali žáky o pestré škále oborů, které střední odborné školy nabízejí a seznámili je s jejich specifiky;
- u žáka **přestupujícího z jiné střední školy** ověřit důvody odchodu z původní školy – pečlivě prozkoumat důvod předčasného odchodu žáka informacemi z bývalé školy, od žáka a od rodičů (často jsou protichůdné nebo se liší). Zde je důležitá podpora motivace žáka, zjištění jeho znalostí, nabídka konzultací;
- **startovací programy pro žáky 1. ročníků** (adaptační pobyt, adaptační kurz) – náplní těchto programů bývají přednášky, semináře, tvorba pozitivního klimatu v nově vznikajícím kolektivu, samostatná i týmová práce;
- **projekt „Den třídy“** - v tento den je třída dohromady společně s třídním učitelem a formou předem připravených aktivit se žáci seznamují a vymezují si pravidla, která jim připadají důležitá, a která by chtěli v rámci své třídy dodržovat. Žáci se snaží definovat, jak by měla vypadat třída, kterou by rádi navštěvovali. Využitelná je forma „Stromu třídy“ - velkoformátové kresby stromu, do které se nalepí přání žáků, jak by se ve třídě všichni měli chovat. Tento strom je poté zarámován a visí do konce studia v učebně. Je to jakési vyjádření důvěry do žáků – vzájemně odsouhlasená pravidla chování jak při výuce, tak i v používání internetové sítě. Zároveň také poznají metodičku prevence a v případě nutnosti vědí, na koho se mohou obrátit, mají-li problémy týkající se šikany či návykových látek (připravuje většinou metodik prevence);
- **pobyty a kurzy** o prázdninách, lyžařské zájezdy, sjíždění vodních toků;
- **cestování** – poznávání odlišných kultur, zvyků, hodnot a poznatků, které spojují školu se světem a pomáhají uplatňovat znalosti v praxi, zvyšuje se motivace ke studiu;
- **školní projekty a další aktivity** - poskytnutí žákyním/žákům adekvátní míry samostatnosti ve studentských projektech a jiných školních aktivitách;

- **eLearnig** – vlastní portál školy, který je neustále obohacován. Žáci zde najdou studijní materiály, dokumenty, texty, snímky, rejstřík pojmů, ankety, chaty, blogy. Dále výklad látky, prezentace, videa z hodin a soustava domácích úkolů;
- **motivační systém hodnocení** – systém procentuálního hodnocení, kde mohou rodiče i žáci vidět pokroky v jednotlivých předmětech, srovnání v rámci třídy i ročníku;
- **peer programy** ve školách – primární prevence rizikových forem chování včetně užívání návykových látek, řešení **konfliktů, boj proti šikaně, partnerské vztahy, prevence HIV. Program realizují starší žáci (většinou žáci čtvrtých ročníků) nebo skupina peer aktivistů.** Předstupují před své mladší spolužáky ve škole, předávají jim své zkušenosti, vedou s nimi dialog;
- **systém stipendií** – ve vybraných učebních oborech dostávají žáci měsíční stipendium, které je pro ně velkým motivačním prvkem k dokončení studia.

B) Sekundárně preventivní aktivity

Sekundárně preventivní aktivity napomáhají vyhledat potenciálně problémové žáky nebo skupiny žáků s cílem včasného řešení problémů v jejich zárodku.

Přehled možných sekundárně preventivních opatření zaměřených na snižování míry předčasných odchodů žáků ze středních škol

- **individuální** včasné vyhledávání ohrožených žáků – např. plošnou formou dotazníků vytvořeného pro žáky 1. ročníků a dotazníků pro zákonné zástupce žáků;
- **studium pedagogické dokumentace** žáků - hodnocení žáka ze základní školy, vysvědčení, přihláška ke studiu, rizikové chování žáka, absence, záškoláctví, specifické poruchy učení nebo chování, doporučení z PPP, SPC aj.;
- **pomoc při adaptaci nových žáků v 1. ročnících** – včasně zachytit žáky ohrožené předčasným odchodem;
- možnost **komunikace** – možnost napsat učiteli e-mail, zavolat mu na mobilní telefon;
- **práce se třídou** - pravidelné mapování vztahů a klimatu ve třídě, zjišťování sociálních rolí a postojů žáků ve třídě, skupinové konzultace, diagnostika třídy, sociometrie;

- **individuální vzdělávací plán** (u žáků se SVP) – zmírnit vliv postižení a podpořit postupnou kompenzaci dané poruchy, napomoci její nápravě a tím usnadnit žákům přístup ke vzdělávání;
- kontrola prospěchu a docházky pomocí **on-line systému** – žáci a rodiče zde získají přehled o výsledcích vzdělávání, absencích žáků v hodinách, hodnocení, probíraném učivu i o zadaných úkolech s datem odevzdání;
- úzká **spolupráce mezi pedagogickými pracovníky** při předávání informací o žácích, jež jsou ohroženi předčasným odchodem ze vzdělávání a společné hledání řešení;
- zapojení žáků ze **sociálně znevýhodněného prostředí** do akcí školy – vybírat akce tak, aby se mohli zapojit i žáci ze sociálně slabších rodin (podpůrné programy či projekty pro financování aktivit, zahraničních zájezdů nebo lyžařských kurzů pro tyto mladé lidi);
- **kulatý stůl** – osobní setkání zástupců Policie ČR, městské policie, Úřadu práce ČR, neziskových organizací působících v regionu, OSPOD, probační a mediační služby a zástupců školního poradenského pracoviště, příp. dalších na půdě školy. Cílem je předání si informací o aktuální situaci mladistvých z různých úhlů pohledu, vyhledávání jedinců, kteří by mohli být v ohrožení, vyhodnocení jejich potřeb a návrh individualizované podpory.

C) Terciálně preventivní aktivity

Terciální prevence již působí na žáky s definovanými problémy s cílem jejich minimalizace. Zaměřuje se nejen na samotné odstranění problému, nýbrž také na podporu osobnosti žáků, budování přijetí ze strany učitelů a rodiny.

Přehled možných terciálně preventivních opatření zaměřených na snižování míry předčasných odchodů žáků ze středních škol:

- individuálně věnovaný **čas navíc** určený ohroženým žákům – oceňování, individuální konzultace, práce s absencemi, motivace k setrvání ve studiu;
- **doučování** jednotlivců v rámci školy;
- nabídka pomoci při **řešení náročných životních** a sociálních situací žáků (nedostatečné finanční prostředky ke splnění vzdělávacího programu) – nabídka spolupráce s dalšími příslušnými orgány, např. Orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD), Odbor sociálních věcí, Policie ČR, Probační a mediační služba, předání kontaktů na další vhodné odborníky;
- **uzavření smlouvy o plnění školních povinností** – písemná smlouva mezi školou, žákem a rodiči, kde jsou shrnuta pravidla pro další plnění školní docházky (bezplatné konzultace,

zkoušení, domácí příprava, doučování apod.). Smlouva předpokládá úzkou spolupráci mezi pedagogickými pracovníky při předávání informací o žácích, jež jsou ohroženi předčasným odchodem ze vzdělávání a společné hledání řešení. Třídní učitel svolá výchovnou komisi ve složení výchovný poradce, třídní učitel, školní metodik prevence, zástupce vedení školy, učitel odborného výcviku, případně školní psycholog, školní speciální pedagog. Ze strany žáka se jednání účastní žák a jeho zákonný zástupce. Společně pak navrhnou opatření k nápravě a zavazují se řídit a dodržovat závěry z jednání. V případě závažného porušení školního řádu, hrozí-li vyloučení ze studia, se hledají alternativní řešení, aby k vyloučení nemuselo dojít. Je-li důvodem jednání školní neúspěšnost, je možné přistoupit k doporučení pokračovat ve studiu se změnou oboru, vypracování dodatečného individuálního vzdělávacího plánu a další. Všechna opatření lze uplatnit a fungují v případě spolupráce žáka a rodiny. Všechny strany musí se smlouvou souhlasit;

- zvýšený osobní **kontakt s rodiči** žáků – včasné upozornění na absence žáka, vyžadování dodržování školního řádu, vtahování rodičů do dění ve škole, rozvoj vzájemné komunikace a důvěry, předání kontaktů na další odborná pracoviště;
- velice důležitou fází je **kontrola výsledků**, hodnocení jednotlivých aktivit a plnění cílů prevence předčasných odchodů ze vzdělávání vždy na konci klasifikačního období. Zajišťuje se další výchovné působení na žáka v dalším období;
- **přípravný kurz k maturitní zkoušce** – vytipovaným žákům jsou umožněny individuální konzultace a je jim sestaven speciální program pro úspěšné zvládnutí všech částí maturitní zkoušky;
- přínosná může být také spolupráce s nestátními a neziskovými organizacemi (viz Příloha č. 2)

Základem úspěchu je nesporně ochota žáka a celé jeho rodiny se na řešení problému aktivně podílet. Rozsáhlá prevence je práce velmi náročná, na níž participují všichni pedagogové školy, výchovný/kariérový poradce, školní psycholog nebo školní speciální pedagog (pokud je přítomen) a vedení školy. Příklady dobrých praxí ukazují, že je tato činnost účinná a míra předčasných odchodů se těmito aktivitami výrazně snižuje.

D) Dobré školní klima

- **dobré vztahy se spolužáky** - učitel by měl zařazovat úlohy, které vyžadují od žáků vzájemnou, avšak legální spolupráci. Vést žáky k tomu, aby se nebáli říci si o radu či pomoc a aby si pomáhali vzájemně. Žáky přesvědčit o tom, že prosba o radu či pomoc není projevem slabosti či neschopnosti, ale odvahy: dotyčný se snaží vyjasnit si věci,

dozvědět se něco nového, naučit se něčemu, aby už příště nepotřeboval pomoc a zvládl situaci sám. Vhodné jsou např. kooperativní hry a činnosti;

- **spolupráce se spolužáky** - zařazovat cíleně skupinovou práci, ale potlačit prvky soutěžení. Promyšleně obměňovat složení skupin tak, aby úlohy neřešili stále titíž, ale žáci si museli rozdělit práci. Ve vhodných případech uplatnit pravidlo, že za skupinu bude referovat náhodně vybraný člen, nikoli ten nejlepší, aby se museli připravit všichni. Uplatňovat diskuzní metody, vést žáky k argumentování. Chválit snahu pomoci slabším. Vždyť i ten nejlepší žák, má-li vysvětlit problém někomu, kdo uvažuje chybně či odlišně, se vlastně učí vysvětlovat učivo různými způsoby a tím vniká hlouběji do problému;
- **vnímaná opora od učitele** - častým problémem je učitelova malá citlivost na problémy, s níž jeho žáci zápasí. Učitel spíše „probírá učivo“ a příliš se nestará o to, nakolik mu žáci rozumějí. Žáci se někdy bojí přiznat své obtíže, aby nebyli terčem učitelových ironických komentářů. Učitelův postoj je někdy zjednodušující: příčiny neúspěchů jsou převážně v žácích samých, tj. v „nekvalitním materiálu“, který dostal, nikoli ve způsobu vyučování. Proto je vhodné změnit postupy a získat důvěru žáků. Zajímat se o problémy žáků a citlivě jim pomáhat;
- **komunikace s učitelem** – velmi pozitivně je vnímána možnost napsat učiteli e-mail, zavolat mu na soukromý mobil;
- **rovný přístup učitele k žákům** - žáci mají mnohdy pocit, že učitel „neměří všem stejně“, že má své oblíbence; že jsou ve třídě i žáci, které nemá rád, a konečně žáci, kterých si vůbec nevšimá. Zdrojem obtíží bývá učitelské „nálepkování“ žáků, jejich trvalé „zaškatulkování“. I když se žák snaží o určité zlepšení, takový učitel má už dopředu „hotový názor“, který nechce měnit. Změna nepříznivého stavu je možná, pokud si učitel tento rizikový postoj přizná a začne s žáky jednat bez předpojatosti. Pochválí žákovu snahu se zlepšit, zapojuje do debaty i ty, které dříve ignoroval. Je trpělivější, povzbuzuje žáky k hledání správné odpovědi;
- **dění o přestávkách** – většinou se žáci na přestávky těší. Vydechnou si, popovídají, změní téma hovoru. Pokud však v rámci dané třídy dominuje obava z toho, co se zase bude dít během přestávky, znamená to, že se děje něco nezdravého. Buď jde jen o rámus, který introvertně založeným žákům nevyhovuje, anebo se o přestávkách odehrává cosi rizikového. Učitel by měl taktně zjistit důvody žakovských obav;
- **možnost diskutovat během výuky** - direktivní přístup učitele, zastrasování třídy skýtá jistotu, že se žáky nebudou kázeňské problémy. Žáci však zaujímají negativní postoj nejen k danému vyučujícímu, nýbrž i k jeho předmětu a k učivu, které po nich vyžaduje. Učitel by měl změnit taktiku a postupně získávat ztracenou důvěru žáků. Jen tak se může dozvědět, co si žáci skutečně myslí o probíraném učivu. Teprve z žakovských dotazů a z diskuze se žáky i mezi žáky samými může zjistit míru jejich porozumění učivu;

- **žákovský poradní tým ředitele školy** - zapojit žáky školy jako zainteresovanou stranu do navrhování inovací procesů kurikula, do utváření školních norem a pravidel. Vždy dva zástupci z každé třídy se jednou měsíčně pravidelně scházejí na poradách s ředitelem školy, kde nastolují problematická místa v životě školy ke společnému hledání řešení.

IV. ON-LINE PORADENSKÉ APLIKACE (INTERNETOVÉ ZDROJE)

PRO VÝCHOVNÉ PORADCE

Asociace výchovných poradců www.asociacevp.cz – problematika výchovného poradenství, legislativa, školení a semináře, poradna

Výchova a vzdělávání www.vychova-vzdelavani.cz – portál o kariérovém vzdělávání a poradenství

Informační a poradenská střediska při úřadech práce (IPS)
<http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/poradstrediska> - informace o trhu práce, poradenství k volbě povolání

Národní ústav pro vzdělávání www.nuv.cz – rámcové vzdělávání pro SOŠ, výsledky výzkumného šetření z oblasti

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR www.msmt.cz - legislativní předpisy pro oblast vzdělávání, speciální vzdělávání, školská reforma

Česká školní inspekce www.csicr.cz – kritéria hodnocení škol, inspekční zprávy, příklady dobré praxe

Národní rada pro osoby se zdravotním postižením www.nrzp.cz – poradenství, uplatnění na pracovním trhu, výsledky šetření, informace

Prevence rizikového chování

<https://www.zkola.cz/management/omsrlz/prevencerizchovani/Stranky/Prevence-rizikoveho-chovani.aspx> - novinky z prevence, legislativa, kontakty

PRO ŽÁKY

Webový portál KUDY KAM www.kudykam.eu - odpovědi a návody k životním situacím pro mladé lidi od 15 do 20 let, odkazy na instituce a organizace v rámci Zlínského kraje

Informační centra pro mládež (působí v rámci NÚV) www.nicm.cz

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce www.infoabsolvent.cz - poradenství, kontakty

Ministerstvo práce a sociálních věcí www.portal.mpsv.cz – nabídka volných pracovních míst, statistiky nezaměstnanosti

Národní soustava povolání www.nsp.cz – katalog povolání s jejich popisy

Jak dobře zvládnout přechod ze ZŠ na SŠ – brožura dostupná na www.ssstavji.cz/VismoOnline/ActionScripts/File.ashx?id_org=400032&id_dokumenty=3743

INTERVENČNÍ ZDROJE (WEBOVÉ STRÁNKY, PUBLIKACE, ČLÁNKY, ROZHOVORY)

ŠKOLNÍ ATMOSFÉRA

GRECMANOVÁ, H. a kol., *Klima školy - Soubor dotazníků pro učitele, žáky a rodiče* [online]. 2012. Národní ústav odborného vzdělávání. Dostupné z: http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/14_Klima_skoly.pdf

GRECMANOVÁ, H., *Vliv prostředí školy na její klima* [online]. 2004. Metodický portál RVP. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/124/vliv-prostredi-skoly-na-jeji-klima.html/>

CHRÁSKA, M. *Klima současné české školy* [online]. 2003. Česká pedagogická společnost. Dostupné z: <http://www.cpds.cz/dokumenty/sbor03.pdf>

MAREŠ, J., JEŽEK S. *Klima školní třídy* [online]. 2012. Národní ústav odborného vzdělávání. Dostupné z: http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/15_klima_skolni_tridy.pdf

MAREŠ, J., JEŽEK S. a kol. *Sociální klima* [online]. 2005. Fakulta sociálních studií MU v Brně. Dostupné z: <http://www.klima.pedagogika.cz/index.html>

MAREŠ, J. *Sociální klima školní třídy* [online]. 2012. Asociace školní psychologie ČR a SR. Dostupné z: http://www.klima.pedagogika.cz/trida/doc/Mares_Klima_tridy.pdf

SPILKOVÁ, V. *Klima školy má zásadní vliv na to, jak se děti učí* [online]. 2013. Rodiče vítáni. Dostupné z: <http://www.rodicevitani.cz/pro-rodice/klima-skoly-ma-zasadni-vliv-na-to-jak-se-deti-uci/>

ŘIHÁČEK, P. *Hodnocení školního a třídního klima využitím evaluačních nástrojů informačních technologií* [online]. 2013. Masarykova univerzita Brno. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/81216/pdf_m/DP_Hodnoceni_sk_a_tr_klima_vyuzitim_EN_IT.pdf

ŠPATNÝ PROSPĚCH

SEDLÁČKOVÁ, M. *Souvislost mezi školním prospěchem a rodinným prostředím u studentů středních škol* [online]. 2009. Univerzita Tomáše Bati Zlín. Dostupné z: https://dspace.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/9691/sedl%C3%A1%C4%8Dkov%C3%A1_2009_bp.pdf?sequence=1

ZIELENIECOVÁ, P. *Školní úspěšnost žáka* [online]. 2014. Univerzita Karlova Praha. Dostupné z: http://kdf.mff.cuni.cz/vyuka/pedagogika/materialy/prezentace_Is_2014/20140226%20Pedagog_ika%20II%20-%2020%20prednaska%20LS%202013-14.pdf

VÝSKYT RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

PETRÁNKOVÁ, L. *Problémy v životě současné mládeže (se zaměřením na mládež středoškolskou)* [online]. 2011. Univerzita Palackého Olomouc. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/cs/registr/vyzkumy/319-problemy-v-zivote-soucasne-mladeze-se-za.html>

ÚLOVCOVÁ, H. et al. *Předčasné odchody mladých lidí ze středního vzdělávání* [online]. 2006. NÚOV Dostupné z: <http://cms.netnews.cz/files/attachments/810160/15336-12-Modul-5.pdf>

Podmíněné vyloučení a vyloučení žáka ze školy nebo školského zařízení [online]. 2011. Školský portál Karlovarského kraje. Dostupné z: <http://www.kvkskoly.cz/manazer/metodika/Stranky/Podmíněné-vyloučení-a-vyloučení-žáka.aspx>

Využití právních opatření při řešení problémového chování žáků [online]. 2014. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/33233/>

[Prevence rizikového chování](#) na portálu Prevence-info.cz

[Sociálně-patologické jevy a jejich prevence](#) na portálu Zkola.cz

Příloha č. 1

ID žákyně/žáka.....

Třída

Dotazník (K-L-I-T)

Milí žáci,

v tomto dotazníku vám předkládáme výroky, které charakterizují zvláštnosti jednotlivých školních tříd i vás samotných.

Nejsou zde správné a špatné odpovědi, nejedná se o zkoušku vašich schopností. Proto se pokuste pracovat pokud možno rychle, u jednotlivých odpovědí se příliš nezdržujte a žádnou odpověď byste neměli vynechat. U každé otázky doplňte jednu možnost – pokud nebudou všechny otázky vyplněny, dotazník nelze hodnotit.

Pokud se vás ptáme na něco, co jste ještě nezažili, daná situace nenastala, zkuste vybrat nejpravděpodobnější možnost, zkuste si představit, jak byste vy/vaše třída reagovali.

Získané výsledky slouží k průzkumu školního prostředí, to znamená, jak jste spokojeni ve třídě, ve skupině spolužáků, jestli jste motivovaní, věříte si, chcete být úspěšní.

Vzhledem k účelu dotazníku není jeho zadávání anonymní, přesto se prosím snažte odpovídat pravdivě, vaše odpovědi vás nemohou nijak znevýhodnit, naopak vám mohou pomoci ve vašem dalším studiu. Informace z tohoto dotazníku jsou důvěrné, nebudou nikde zveřejňovány. Na jejich základě vás může oslovit výchovný poradce vaší školy s nabídkou další spolupráce. Je pak již na vás, jestli jí využijete.

Děkujeme vám.

Pečlivě vyplňte – zakroužkujte číslici na konci každé věty podle následujícího návodu:

4	3	2	1
silně souhlasím	mírně souhlasím	mírně nesouhlasím	silně nesouhlasím

1.	V naší třídě mám několik důvěrných přátel.	4	3	2	1
2.	Mohl bych mít ve škole lepší výsledky, ale jen těžko se donutím k pravidelné práci.	4	3	2	1
3.	Když vím, že něco umím, nebojím se to ukázat.	4	3	2	1
4.	Když jsem v nesnázích, vím, že mi třída pomůže.	4	3	2	1
5.	Nejlepší ve škole je na sebe příliš neupozorňovat, být spíše v průměru.	4	3	2	1
6.	Obvykle se cítím dosti výkonný, mám pocit, že dosáhnu dobrého výsledku.	4	3	2	1
7.	V naší třídě se dovede většina studentů radovat ze školního úspěchu jednoho z nás.	4	3	2	1
8.	Při zkoušení chci především projít, na známce mi zas tak nezáleží.	4	3	2	1
9.	K řešení úkolů a problémů ve škole volím nejčastěji vlastní cestu, netoužím po spolupráci s ostatními ve třídě.	4	3	2	1
10.	Záleží mi na tom, aby ostatní ve třídě měli o mně co nejlepší mínění.	4	3	2	1

otočte →

11.	Vynikající prospěch není obvykle člověku v dalším životě mnoho platný.	4	3	2	1
12.	Nerad se podřizuji společné práci celé třídy, to vždy znamená potlačit sám sebe.	4	3	2	1
13.	S většinou třídy je příjemné se sejt i mimo školu na společné akci.	4	3	2	1
14.	Když stojím ve škole před nějakým úkolem, mívám strach, netroufnu si na něj.	4	3	2	1
15.	Pracovat na nějaké společné akci třídy, to obvykle znamená, že méně pracovití se schovají za pracovitější, raději bych vynikl sám.	4	3	2	1
16.	V naší třídě se dovedeme při písemce či zkoušení vzájemně povzbuzovat, fandit si.	4	3	2	1
17.	Obvykle se ve škole při hodinách vyhýbám obtížným, nesnadno řešitelným situacím.	4	3	2	1
18.	O získané poznatky, vyřešené úkoly se jen nerad dělím se spolužáky, měli by se více snažit sami.	4	3	2	1
19.	Cítím, že do této třídy opravdu patřím.	4	3	2	1
20.	Často mívám pocit, že umím méně než ostatní.	4	3	2	1
21.	V naší třídě je mnohem lepší parta než v jiných třídách na naší škole.	4	3	2	1
22.	Mívám strach z možných překážek, váhám, neúspěchu se chci radši vyhnout.	4	3	2	1
23.	Úkoly zadané celé třídě umíme dohromady řešit, máme na to dobrý systém.	4	3	2	1
24.	Vím, že špatně zvládám školní situace, proto chci být ve škole raději „neviditelný“.	4	3	2	1
25.	V naší třídě se cítím spokojen, vím, že mě třída „bere“.	4	3	2	1
26.	Když jde o nějakou důležitou věc, většina lidí v naší třídě se dovede sjednotit.	4	3	2	1
27.	V naší třídě si při učení vzájemně pomáháme.	4	3	2	1

Nevyplňujte!

SUPKT

1	
4	
7	
10	
13	
16	
19	
21	
23	
25	
26	
27	

MOTNŠV

2	
5	
8	
11	
14	
17	
20	
22	
24	

SEPROS

3	
6	
9	
12	
15	
18	

SUPKT

Suma:

Sten:

MOTNŠV

Suma:

Sten:

SEPROS

Suma:

Sten:

Příloha č. 2

NESTÁTNÍ A NEZISKOVÉ ORGANIZACE V RÁMCI ZLÍNSKÉHO KRAJE

MADIO, o.s., www.madio.cz - certifikovaná organizace ve všech formách prevence ve Zlínském kraji. Realizuje programy primární prevence pro střední školy, řeší vztahy v třídním kolektivu, šikanu. Pořádá adaptační a zážitkové pobyty pro nové kolektivy.

T KLUB, www.unko.cz - nízkoprahové zařízení pro děti a mládež ve Zlíně. Zaměřuje se na zvládání obtížných životních situací (ve škole, v rodině), navazování kamarádských vztahů, seberealizaci.

NÁRODNÍ SÍŤ PODPORY ZDRAVÍ, www.nspz.cz - sídlí ve Valašském Meziříčí. Zaměřeni na zdravý životní styl a zdravou výživu. Pořádají programy pro žáky střední školy: Prevence AIDS, Zdravá výživa, Poruchy příjmu potravy, Nikotin a alkohol. Přednášky pro pedagogy.

CENTRUM ARCHA, www.jsmenaceste.cz - nízkoprahové zařízení ve Vsetíně. Určeno pro mládež ohroženou v důsledku užívání návykových látek, konfliktu se zákonem nebo s nedostatečně fungujícími rodinnými a sociálními vztahy.

KAMARÁDI, www.kamaradiub.cz - sídlí v Uherském Brodě. Integrace sociálně a zdravotně znevýhodněné mládeže do běžného života a společnosti.

SDRUŽENÍ STUDENTŮ ČR, www.sscr.unas.cz - Uherské hradiště. Podpora rozvoje volnočasových aktivit, kulturní, sportovní a vzdělávací aktivity.

KUNOVSKÉ CENTRUM MLÁDEŽE, www.mesto-kunovice.cz/a/kcm - Kunovice. Aktivity pro mládež zaměřené proti škodlivým vlivům současnosti a rostoucí kriminalitě.

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ ONYX, www.os-onyx.cz - Zlín. Kontaktní centrum a terénní služby lidem ohroženým drogovou závislostí v celém Zlínském kraji.

KLUB PŘÁTEL - INFORMAČNÍ CENTRUM PRO MLÁDEŽ (ICM), www.icm.uh.cz - Uherské Hradiště. Poradenství v oblasti sociálně-patologických jevů, možnosti studia, práce v zahraničí.

NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE ZLÍNSKÉHO KRAJE NA INTERNETU -
<http://zlk.neziskovka.cz/>

METODY A NÁSTROJE PRO PODPORU ŽÁKŮ OHROŽENÝCH PŘEDČASNÝM ODCHODEM ZE ŠKOLY.
Příručka pro výchovné poradce na středních školách. Vydáno v projektu partnerství Leonardo da Vinci
– Safe Arrival.

Autorky: Mgr. Gabriela Vojtěšková, Mgr. Eva Zemčíková, Bc. Martina Němcová

Editorka: Bc. Martina Němcová

Vydal: Zlínský kraj

ISBN 978-80-87833-21-6

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie.
Za obsah publikace odpovídá výlučně autor. Publikace nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejích obsahem.